

AHOL ÁLLOK, AHOL MEGYEK Czigány Lóránt önéletrajza

Czigány Lóránt, annyi társával egyetemben, az ötvenhatos magyar forradalom vérbefojtása után menekült el szülőhazájából, Angliában telepedett le, az oxfordi egyetemen fejezte be Szegeden kezdett felsőfokú tanulmányait, dolgozott a British Museum könyvtárában, amerikai és angliai egyetemeken. Mint irodalomtudós írt egy sikeres angol nyelvű összefoglalást a magyar irodalom történetéről, írt egy Budapesten megjelent könyvet a magyar irodalom 19. századi angliai fogadtatásáról és több kötetre való tanulmányt a 20. századi magyar irodalomról, mindenekelőtt a nyugati emigráció irodalmáról. Szerepet vállalt az emigráció kulturális, irodalmi mozgalmában, egyik megszervezője volt a nagyhírű Szepsi Csombor Körnek, amely az Angliában élő magyar írástudókat gyűjtötte össze, konferenciákat rendezett és könyvkiadással is foglalkozott. Igen korán kapcsolatba került a hazai értelmiségek azon képviselőivel, akik párbeszédet és együttműködést kezdeményeztek a nyugati világ magyarjaival. Bekapcsolódott az Anyanyelvi Konferenciák tevékenységébe, 1990 után rövid időre diplomáciai munkát vállalt, s rendszeresen végez tanári munkát magyarországi egyetemeken.

Új könyvének címe Kisfaludy Károly *Szülőföldem szép határa* című versére utal: „Ahol állok, ahol megyek / Mindenkor csak feléd nézek”. Czigány önéletrajza, ahogy alcíme mondja: „Magyarországi tanulóéveim”, mégsem a honvágy könyve, inkább a beszámolóé és a számadásé. Valóban az angliai magyar író és tudós hazai tanulóéveinek, egyszerűsége és közöttük változó, szüntelen mozgásban lévő, nagy személyes és közösségi válságokat produkáló történelemnek a krónikája, a magyar emlékiratirodalom hagyományai szerint. Ezek a hagyományok arra utalnak, hogy a memoár egyszerre ad beszámolót az emberi és írói személyiség fejlődéséről, alakulásáról és rajzot a korról, amelynek kedvező vagy mostoha viszonyai között ennek a személyiségnek meg kell találnia tennivalóit, ki kell alakítania világképét. Czigány Lóránt vidéki magyar városokban élte le ifjúságát: Gyöngyösön volt kisgyerek, Sátoraljaújhelyen kö-

zépiskolás (amíg lehetett, az ottani piarista gimnáziumban), majd Szegeden egyetemi hallgató. Tapasztalatairól, magáról a korszakról igen gazdag, hiteles és eleven képet rajzol, és ugyancsak személyes közelségből mutatja be a korszakot és az ő „tanulóéveit” egyformán lezáró 1956-os forradalom szegedi napjait is. (*Kortárs Kiadó*)

POMOGÁTS BÉLA

HUIZINGA, A REJTŐZKÖDŐ

Ki az a 20. századi holland történész és kultúrfilozófus, aki „szellemi, írói habitusának” legalapvetőbb motívuma a rejtőzködés, aki nek valamennyi munkáját áthatja a múltba merülő melankólia, aki írásművészetére a képi ábrázolásmód jellemző?

Az igényesebb olvasó bizonyára könnyen kitalálja, hogy Johan Huizingáról van szó, akit Magyarországon elsősorban *A középkor alkonya*, *A holnap árnyékában*, *Homo ludens* és az *Erasmus-életrajz* szerzőjeként ismerhetünk.

A 20. századi holland kultúrában a képzőművészet képviselőin kívül talán csak neki sikerült világhírnévre szert tennie. További népszerűsítéséhez a magyar olvasók körében bizonyára hozzájárul az a három Huizingamű, amelyet Balogh Tamás (fordítás) és Gera Judit (bevezető tanulmányok) adott közre *Huizinga, a rejtőzködő* címmel. Ez a kötet saját életútjához (*Utam a históriához*) valamint saját kultúrájához való viszonyában (*Hollandia szellemi ismérve, Jan Veth élete és művei*) kívánja bemutatni.

Az *Utam a históriához* című műve Huizinga „históriához” vezető útjának a története. Önéletrajz. A műből megtudhatjuk, hogy a történeti érdeklődést az íróban a groningeni diákegylet egyik utolsó jelmezes felvonulása ültette el, amely Edzard fejedelem 1506-os groningeni bevonulását volt hivatott megidézni. Életútját bolyongásként ábrázolta: kisiskolásként Andersen meséinek bűvöletében élt, miközben társai Vernét bűjták. A litvánban jobban előrehaladt, mint a szláv tanulócsoporthoz, a héberben, mint a teológus-jelöltekhez.... A holland fejlődés előnyeiről és a holland életminőség magas színvonaláról a *Hollandia szellemi ismérve* című munkájában ír. A holland történelem mellett nagy figyelmet